

ENW'R PWYLLGOR CRAFFU	Pwyllgor Craffu Cymunedau
DYDDIAD Y CYFARFOD	23 Medi 2021
TEITL	Newid Hinsawdd – Asedau Atal Llifogydd Gwynedd
AWDUR	Rob Williams
AELOD CABINET	Y Cyng. Catrin Wager
PWRPAS	Diweddariad ar: Trefniadau monitro cyflwr asedau Gwynedd er mwyn lleihau risgiau.

1. CEFNDIR

Mae gan Uned Dŵr yr adran 310 o Asedau atal llifogydd ac erydiad arfordirol ar ei gofrestr. O'r 310, nid yw 30 ohonynt yn cael eu 'harchwilio gan yr Uned, oherwydd eu bod yn asedau preifat neu ddim yn asedau gwarchod rhag llifogydd/erydiad arfordirol. O ganlyniad dim ond 280 o asedau sydd yn disgyn o dan gyfrifoldeb yr adran. Mae'r rhaglen archwilio yn rhannu i 225 o asedau arfordirol a 55 asedau draenio tir.

2. DIWEDDARIAD

Mae'r gwasanaeth yn cynnal archwiliad cyfnodol o'n hasedau risg llifogydd ac arfordirol. Mae amllder o bryd rydym yn archwilio asedau yn amrywio o bob tri mis i bob dwy flynedd. Mae'r amllder yn seiliedig ar risg, lleoliad a lefel sy'n berthnasol yn erbyn lefel y môr.

Braf cael adrodd ar gyflwr ein hasedau. Mi fydd y wybodaeth yma yn cael ei gydnabod wrth lunio Strategaeth Llifogydd Lleol sydd i gael ei gwblhau erbyn Hydref 2022, gan adnabod bod newid hinsawdd yn mynd i roi fwy o straen ar gyflwr ein hasedau yn y dyfodol.

2.1 Asedau Arfordirol

Cyfanswm o asedau Arfordirol yw 225, sydd yn amddiffyn oddeutu 21km o arfordir Gwynedd gan gynnwys y cymunedau isod:

Aberdyfi	Pwllheli	Trefor
Tywyn	Abersoch	Caernarfon
Abermaw	Aberdaron	Felinheli
Porthmadog	Morfa Nefyn	Bangor
	Nefyn	

Mae'r 225 ased yn cael eu dadansoddi isod:

Math o Ased	Nifer	Canran o'r Cyfanswm
Strwythur y Traeth – Morglawdd	9	4
Strwythur y Traeth - Groen	63	28
Amddiffyn – Clogwyn	48	21.3
Amddiffyn – Twyn	5	2.2
Amddiffyn – Giât Llifogydd	4	1.8
Amddiffyn - Tir Uchel	6	2.7
Amddiffyn – Promenâd	14	6.2
Amddiffyn – Cei	12	5.3

Amddiffyn – Wal	25	11.1
Strwythur - Arllwysiad	10	4.4
Strwythur – “Gorlifan / Llithrfa”	29	13
Cyfanswm	225	100%

O'r uchod mae:

- 167 (74%) o asedau wedi eu harchwilio eleni.
- 29 o asedau ar ôl i'w archwilio yn ystod 2021/2022 (ac wedi eu rhaglennu i'w cwblhau cyn diwedd mis Medi 2021. (Mae'r asedau hyn yn rhan o dri brif amddiffynfeydd yn Nefyn, Trefor a Felinheli.)
- 29 o asedau eraill wedi eu clustnodi fel asedau na fydd angen eu harchwilio tan 2022/2023.

Mae cyflwr yr holl asedau wedi ei gofnodi isod (1 – cyflwr da iawn i 5 - cyflwr gwael iawn):

Cyflwr	Nifer o asedau	Canran o'r cyfanswm	
5 – Gwael iawn	3	1.3%	74.2% wedi eu cwblhau
4 – Gwael	20	8.9%	
3 – Gweddol	102	45.3%	
2 – Da	38	16.9%	
1 – Da iawn	4	1.8%	
Angen eu harchwilio	29	12.9%	12.9%
Rhaglen i'w archwilio 2022/2023	29	12.9%	12.9%
Cyfanswm	225	100%	

Dwi falch o adrodd nad oes angen gwaith brys ar ein hasedau ac o'r 3 ased sydd wedi cael ei raddio'r 5 (Gwael iawn), maent wedi eu cynnwys yn rhaglen waith yr adran (Wal Viaduct Garden, Abermaw a 2 x groen yng Nghricieth). O'r 20 ased sydd wedi sgorio 4 - Gwael, mae:

- 45% ohonynt yn barod yn cael eu hystyried yn y rhaglen waith/astudiaethau cyfredol
- mae'r 55% sy'n weddill i'w hystyried fel rhan o'n rhaglen cynnal a chadw mewnol a ariennir gan YGC dros gyfnod yr Hydref / neu bydd amlder yr archwiliad yn cael ei gynyddu fel rhan o waith monitro.

2.2 Asedau Draenio Tir

Cyfanswm asedau Draenio tir y Cyngor yw 55. Mae'r asedau yma yn gwarchod pobol ac eiddo o berygl/difrod lifogydd yn y cymunedau canlynol:

Aberdyfi	Abererch	Bethel	Bethesda
Abermaw	Abersoch	Brynrefail	Rhiwlas
Blaenau Ffestiniog	Llanaelhaearn	Llanrug	Tal-y-Bont

Cricieth	Trefor	Deiniolen	
Tremadog		Llanberis	

Mae'r 55 ased yn cael eu dadansoddiad isod:

Math o Ased	Nifer	Canran o'r Cyfanswm
Sianel – Cwlfert Syml	3	5.6%
Sianel – Cwlfert Cymhleth	2	3.6%
Amddiffyn – Tir Uchel	2	3.6%
Amddiffyn - Wal	1	1.8%
Strwythur - Giât Rheoli	1	1.8%
Strwythur – Arllwysiad	2	3.6%
Strwythur - Sgrin	44	80%
Cyfanswm	55	100%

Mae 53 o'r asedau wedi eu harchwilio yn 2021/2022, a bydd y 2 sydd yn weddill yn cael ei archwilio yn Medi 2021.

O'r 53 sydd wedi eu hasesu mae eu cyflwr fel sydd wedi cal ei nodi isod (1 - cyflwr da iawn i 5 cyflwr gwael iawn):

Cyflwr	Nifer	Canran o'r cyfanswm	
5 – Gwael iawn	1	1.8%	96.4% wedi ei gwblhau
4 – Gwael	1	1.8%	
3 – Gweddol	18	32.7%	
2 – Da	32	58.3%	
1 – Da iawn	1	1.8%	
Angen eu harchwilio	2	3.6%	3.6%
Cyfanswm	55	100%	

Dwi falch o adrodd nad oes angen gwaith brys ar ein hasedau ac o'r 2 ased sydd wedi cael ei raddio'r 5 (Gwael iawn) a 4 (Gwael), maent wedi eu cynnwys yn rhaglen cynnal a chadw'r adran, a fydd yn cael ei weithredu dros y misoedd nesaf.